

Jokihelmisimpukka (raakku)

Flodpärlmussla
Margaritifera margaritifera

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)
Rauhoitettu (LSA 521/2021)

EU:n lajikoodi: 1029

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja V)
BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä
ALP suojelutaso epäsuotuisa huono, vakaa

Luonnehdinta

Jokihelmisimpukan eli raakun kuori on paksu, kullan- tai tummanruskea ja muodoltaan munuaismainen. Vasemman kuoren sisäreunassa on kaksi, oikeassa yksi kuorenpuoliskot toisiinsa lukitsevaa keskiahmasta. Lajilta puuttuvat reuhampaat. Jokihelmisimpukka kasvaa hitaasti, enimmillään noin 10–16 cm mittaiseksi, ja on pitkäikäinen. Se voi elää yli 120-vuotiaaksi, joidenkin arvioiden mukaan jopa 200-vuotiaaksi. Jokihelmisimpukka on yksineuvoinen. Kannan vähetessä naaraat voivat muuttua kaksineuvoisiksi ja hedelmöittää itsensä. Laji saavuttaa sukukypsyyden 15–20-vuotiaana.

Elinympäristö ja levinneisyys

Jokihelmisimpukkaa esiintyy Pohjois-, Länsi- sekä Etelä-Suomessa. Eniten raakkujokia on Itä-Lapissa, missä on noin 90 % maamme yksilöistä. Lajin elinympäristövaatimukset ovat poikkeuksellisen tiukat erityisesti toukka- ja nuoruusvaiheessa. Laji elää vuolaasti virtaavissa joissa ja puroissa, jotka ovat varjoisia, viileitä, puhtaita ja runsashappisia. Veden lämpötilan on oltava sopiva, ja pohjan huokoinen. Lisäksi on tärkeää, että joessa on riittävä taimen- tai lohipopulaatio, sillä vain ne kelpaavat raakun toukkien väli-isänniksi.

Nykytila ja uhkatekijät

Jokihelmisimpukka on vähentynyt suojelusta huolimatta kaikkialla sen esiintymisalueilla. Suomessa tunnetaan nykyisin noin 120 raakkujokea. Niistä yli 90 % on Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueella. Noin puolessa niistä on lisääntyvä populaatio, mutta suurimmassa osassa niistäkin populaatio on taantunut, koska lisääntyminen on niin vähäistä. Oulujoen eteläpuolella on jäljellä enää 7 raakkujokea, joista vain kahdessa on lisääntyvä kanta. Helmenpyynti oli vakava uhka jokisimpukalle ennen lajin rauhoitusta vuonna 1955. Sen jälkeenkin raakkuja on rasittanut elinympäristöjen heikentyminen. Syinä on ollut muun muassa jokirakentaminen ja voimalaitospadot, vesien säännöstely, uoman tai virtausoljen äkilliset muutokset, haposateet, vesien likaantuminen ja rehevöityminen sekä raakkujokien valuma-alueella tehtävät suo- ja metsäojitukset sekä maanmuokkaus, jotka lisäävät kiintoainekuormitusta. Lajin menestyminen on myös uhatuna, mikäli isäntäkalakannat vähenevät tai niiden nousu raakkujokiin estetään.

Hoitosuositukset

Jokihelmisimpukajoissa tai niiden lähivaluma-alueella tulee kaikki jokirakennus-, säännöstely-, ruoppaus- ja ojitusyynnä muut sellaiset hankkeet toteuttaa siten, ettei niistä aiheudu raakulle haitallisia vedenlaadun, uoman, pohjan, virtaaman tai rantakasvillisuuden muutoksia. Viljelyalueiden jokivarsilla tulee olla riittävän leveät suojakaistat estämään lannoitteiden ja maa-aineksen valuntaa pelloilta jokeen. Raakkujokien riittävät isäntäkalatiheydet tulee myös varmistaa. Vuonna 2021 valmistui strategia ja toimenpidesuunnitelma, jossa on tunnistettu tarvittavat toimet ja toimijat jokihelmisimpukan tilan selvittämiseksi ja turvaamiseksi.

Lähteet

Oulasvirta, P. 2020. Jokihelmisimpukan nykytila ja lajin suojelemiseksi tarvittavat toimet Suomessa. Alleco Oy raportti n:o 3/2020. 104 s https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162681/Taustaselvitys_Raakku.pdf

Ympäristöministeriö 2021. Jokihelmisimpukan eli raakun suojelun strategia ja toimenpidesuunnitelma 2020–2030. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:4. 34 s. <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-361-197-9>

Kuva: Panu Oulasvirta